

Volby do EP skončily, rozběhla se zákulisní jednání o nejvyšších postech v EU

- editor007 | 12. června 2024

EU: V Evropské unii začala hned po volbách do Evropského parlamentu zákulisní vyjednávání a europoslanci i jednotlivé členské státy se domlouvají na rozdělení nejvyšších postů v evropském bloku. Vzhledem k vítězství Evropské lidové strany (EPP) je hlavní kandidátkou do funkce předsedkyně Evropské komise její dosavadní šéfka Ursula von der Leyenová. Před volbami se spekovalo, že francouzský prezident by raději v tomto křesle viděl italského expremiéra Maria Draghiho, pozice Emmanuela Macrona se ale během pár dní změnila, neboť jeho strana ve volbách výrazně ztratila a Francii čekají již na přelomu června a července parlamentní volby. Macron tak v příštích týdnech bude patrně řešit spíše situaci na domácí politické scéně, než aby se snažil zasahovat do bruselského dohadování o "top jobs", poznamenal server Politico.

Von der Leyenová musí překonat dvě hlavní politické překážky: získat podporu v Evropském parlamentu i mezi jednotlivými unijními státy, protože ty nakonec budou mít rozhodující slovo. Prezidenti a premiéři zemí EU budou o obsazení klíčových unijních postů jednat zejména na neformálním summitu v pondělí 17. června, a poté na Evropské radě 27. a 28. června.

Role hlavního vyjednavče přísluší současnému předsedovi Evropské rady Charlesi Michelovi, i když se bude hovořit rovněž o jeho nástupci. Dále se ale musí rozhodnout, kdo bude předsedou či předsedkyní Evropské komise, Evropského parlamentu a kdo novým šéfem unijní diplomacie. Nově je do těchto debat podle některých začleněna i diskuze o budoucím generálním tajemníkovi NATO.

Server Politico s odvoláním na diplomatické zdroje napsal, že Michel by z debaty o rozdělení budoucích funkcí chtěl vyloučit právě jednu z kandidátek, Ursulu von der Leyenovou. Nechce ji údajně pozvat na neformální summit 17. června s odůvodněním, že právě o ní se bude mezi unijními prezidenty a premiéry rozhodovat. Někteří za tím ale vidí osobní rivalitu, která mezi Michele a von der Leyenovou již dlouhé roky panuje. Nevraživost se ukázala například při nechvalně známém incidentu "sofagate", kdy předseda Evropské rady při setkání s tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoganem usedl na jedinou volnou židli, takže von der Leyenová neměla kam se posadit.

"Členské státy začíná Michelovo chování při výběru šéfa Evropské komise čím dál tím víc iritovat," citoval bruselský server nejmenovaného diplomata. "Zdá se, že za tím stojí čistě osobní motivy," dodal. Vzhledem k tomu, že večere a následné jednání 17. června jsou neformálním summitem, je pouze na Michelovi, aby rozhodl, kdo se bude moci k unijním vůdcům připojit.

Nejdříve bude volba právě na prezidentech a premiérech členských států EU. Vyjednavči za EPP by měli být polský premiér Donald Tusk a řecký premiér Kyriakos Mitsotakis. Na druhém místě ve volbách do EP skončila frakce socialistů a demokratů (S&D). Za socialisty, kteří mají rovněž zájem o některou z nejvyšších funkcí, budou vyjednávat německý kancléř Olaf Scholz a španělský premiér Pedro Sánchez.

EPP má přitom lepší výchozí pozici, protože 13 z 27 premiérů či prezidentů patří právě k lidovecké frakci. Ursula von der Leyenová nicméně potřebuje kvalifikovanou většinu, což znamená podporu 15 lídrů, jejichž země zastupují 65 procent populace Evropské unie. Přitom 13 zemí s EPP lidry, mezi kterými je největší Polsko, dá dohromady jen 26 procent unijních občanů. Začíná tedy složitá matematika, ze které vyplývá, že nový šéf či šéfka Evropské komise si musí zajistit podporu jak

francouzského prezidenta Macrona, který patří k liberální frakci Renew Europe, tak německého kancléře, který je naopak členem skupiny socialistů a demokratů.

Pokud získá podporu unijních vůdců, překoná von der Leyenová první překážku. Druhou je zajistit si 361 hlasů v Evropském parlamentu. Z téměř konečných výsledků voleb vyplývá, že lidovecká frakce získala 186 mandátů, socialisté a demokraté (S&D) se 135 mandáty a liberální Renew Europe 79 mandátů. Dohromady to je 400 křesel, nicméně odborníci odhadují, že zhruba deset procent europoslanců se vždy zdrží hlasování, nebo se nedostaví, což by znamenalo jen 360 hlasů a fakt, že si šéfka Evropské komise musí v europarlamentu sehnat ještě další podporu. Mohla by ji získat u frakce Zelených, která má 53 mandátů, nebo u konzervativců z ECR. Ti získali 73 hlasů. Socialisté a liberálové nicméně podmiňují podporu von der Leyenové právě tím, že bude spolupracovat s "evropskými demokratickými silami", přičemž konzervativce z ECR a zástupce frakce Identita a demokracie (ID) za takové síly nepovažují.

I v Evropském parlamentu tedy bude muset nový šéf či šéfka Evropské komise počítat, zda a od koho se jí podaří získat dostatečný počet hlasů. A rovněž jaké bude muset případně učinit ústupky ve svých plánovaných politikách, aby se té či oné straně "zalíbil či zalíbila".

Kromě předsedy či předsedkyně Evropské komise se v následujících dnech bude řešit i post předsedy či předsedkyně Evropského parlamentu. Ten by chtěla nejspíš opět na 2,5 roku získat dosavadní šéfka EP Roberta Metsolaová, která patří rovněž k EPP. Na zbývajících 2,5 roku do příštích voleb by měl europarlamentu nejspíš šéfovat zástupce druhé nejsilnější socialistické frakce.

Potvrdit Metsolaovou ve funkci budou muset opět europoslanci. Nové volební období europarlamentu oficiálně začne v úterý 16. července, kdy europoslanci poprvé zasednou v sídle Evropského parlamentu ve Štrasburku. Následně si až do pátku 19. července budou volit právě svého předsedu či předsedkyni, 14 místopředsedů a pět kvestorů. Je možné, že již 18. července budou europoslanci rozhodovat rovněž i o novém šéfovi či šéfce Evropské komise. Jestliže se tak nestane, bude toto rozhodování odloženo až první poprázdninové zasedání EP, které se koná od 16. září.

Do skládačky ale patří ještě další dvě funkce: předseda Evropské rady, kterým je nyní Michel, a šéf unijní diplomacie, kterým je Josep Borrell. Mezi kandidáty na pozici "nového Michela" je zmiňován zejména bývalý portugalský premiér António Costa či současná dánská premiérka Mette Frederiksenová. Objevilo se ale i jméno španělského premiéra Pedra Sánchése.

Množství jmen je pak skloňováno v souvislosti s pozicí po Borrellovi, tedy představitele, který bude za EU jednat s protějšky z USA, Ruska či Číny. Hovoří se například o estonské premiérce Kaje Kallasové, která by ale mohla být i estonskou eurokomisařkou, dále pak o odcházejícím belgickém premiérovi Alexandru De Croovi, lucemburském ministru zahraničí Xavieru Bettelovi či o šéfovi polské diplomacie Radku Sikorském.

ZDROJ: Politico / ČTK